

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IX. Præcluditur aditus solitæ evasioni & fraudi Hæreticorum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

ducatur, ex mysteriis Trinitatis & Resurrectionis colligitur, cum fide certā credamus, eandem numero naturam subsistere in tribus personis realiter inter se distinctis, & unum & idem individuum in resurrectione generali fore reproduendum.

Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Magis difficilia sunt, & sensibus repugnantia, tria illa mysteria, quam præsentia realis corporis Christi in Eucharistia: Ergo cum aliunde æquæ expresse habeatur in Scriptura istud, ac habeantur illa, æquæ admitti debet. Consequentia pater, Antecedens verò probatur primò de mysterio Trinitatis, quia quod una natura in tribus personis realiter distinctis existat, mirabilis est, quam quod unum corpus existat in pluribus locis, in uno circumscriptivè, & in aliis sacramentaliter, sive substantialiter; nam hoc corpus cum illis locis nullo modo identificatur, bene tamen natura divina cum tribus personis, realiter inter se distinctis: minùs autem repugnat servare suam unitatem in pluribus locis à se realiter distinctis, quam eandem numero naturam subsistere in tribus personis ei identificatis, & inter se realiter distinctis. Secundò, quoad mysterium Incarnationis: cum enim major sit unio inter substantiam Verbi, & naturam divinam, quam inter locatum & locum, magis incomprehensibile est, quod in Incarnatione per assumptionem humanæ naturæ ad personalitatem Verbi, non confundantur natura divina & natura humana, vel non dividatur hypostasis, quam quod idem corpus Christi sit modo dicto in pluribus locis. Tertiò quantum ad mysterium Resurrectionis, quia magis difficile apparet, quod unum & idem individuum bis fiat, quam quod idem numero corpus sacramentaliter in pluribus hostiis vel producat vel existat; si enim per creationem & resurrectionem bis sit homo, sit duplici actione: si autem sit duplici actione, quomodo est idem homo?

Secunda ratio sumitur ex usu Eucharistiæ, & fundatur in verbis Apostoli 1. ad Corinthios 11. *Qui manducat & bibit indigne, judicium sibi manducat & bibit, non dijudicans corpus Domini.* Ex quibus sic formatur argumentum: Apostolus gravat facilegiò & Deicidio omnes illos qui cum peccati mortalis conscientia recipiunt Eucharistiam, & dicit eos sibi judicium sumere, quia non discernunt corpus Christi. Vel ergo sunt rei illorum criminum, quia revera corpus Christi sumunt indigne; vel quia tractant indigne Eucharistiam, secundum quod est signum & figura corporis Christi: Si primum dicatur, habemus intentum, nempe corpus Christi verè & realiter, & non figurativè tantum contineri in Eucharistia. Secundum verò dici nequit: Primò, quia Manna & Agnus Paschalis in lege veteri erant signum & figura corporis Christi, & tamen nunquam auditum est, eos qui indigne hujusmodi sacramenta recipiebant, fuisse reos Corporis & Sanguinis Christi. Secundò, quia si reverentia erga Eucharistiam secundum quod est figura corporis Christi, reum facit peccati mortalis, sequitur contra doctrinam Adversariorum, quod imaginibus Christi debetur aliquis cultus. Et certè mira est inconstantia Calvinistarum, qui putant se obsequium & honorem Christo & ejus Sanctis præstare, cum eorum imagines demoluntur, & tamen summum facilegiū putant indigne sumere figuram

Tom. V.

A corporis Christi, eò quod injuria tali imagini illata, redunder in eum quem representat.

Hæc ratio illustrari & confirmari potest ex testimoniis SS. Patrum, qui prædicta Apostoli verba ponderantes, apertè docent iis significari, illos qui indigne ad sacram mentis accedunt, gravem ipsi corpori & sanguini Christi irrogare injuriam. Ambrosius in cap. 10. ad Hebræos ait quod hoc peccato conculcatur corpus Domini. Cyprianus serm. de lapsis, quod *vis infertur corpori Domini, & ore ac manibus in Dominum delinquitur*. Theodoretus in cap. 11. Epistolæ ad Corinth. hæc scribit: *Illud autem, reus erit corporis & sanguinis, hoc significat, quod quemadmodum tradidit illum Iudas, ipsi autem insultant Iudæi, ita cum ignominia & dedecore afficiunt, qui sanctissimum ejus corpus immundis manibus accipiunt, & in pollutum os immittunt.* Demum Chrysostomus homil. 2. 7. in 1. ad Corinth. hæc habet: *Per hoc autem quod frequenter ait, Corpus & sanguis Domini, manifestat quod non sit nudus homo qui immolatur, sed ipse Dominus & factor omnium, ut videlicet per hæc ipsos exterreat.*

Tertium argumentum est ad hominem, & sumitur ex doctrina ipsius Calvini: ille enim libro 4. instit. cap. 17. §. 10. & 32. docet Eucharistiæ sacramentum esse *maximum arcanum Spiritus sancti, incomprehensibile, ac tantum, ut ejus magnitudine animus obruatur*. Item in libro de optima ineundæ concordie ratione folio 863. sic ait: *In sacra cena miraculum agnoscimus, quod & naturæ fines, & sensus nostri modum exuperat.* At hæc ineptè dicuntur, si Eucharistia sit tantum figura vel signum corporis Christi; siquidem hoc facillimè capi potest, nec est adeò stupendum, neque in eo ullum apparet miraculum, quod naturæ fines transcendat, & intellectus nostri modum & intelligentiam superet: Ergo sacramentum Eucharistiæ (juxta doctrinam Calvini principia) non solum debet esse signum vel figura corporis Christi, sed illud realiter & substantialiter continere; hoc enim est maximum arcanum Spiritus sancti, incomprehensibile, ac tantum, ut ejus magnitudine animus obruatur, & miraculum quod & naturæ fines, & sensus nostri modum exuperat.

ARTICULUS IX.

Præcluditur aditus solitæ evasioni & fraudi Hæreticorum,

Calvinistæ ut vim argumentorum quæ proposuimus declinent, & testimonia Conciliorum & SS. Patrum, quæ supra retulimus, eludant: plerumque asserunt, se omnino credere quod corpus Christi verè & realiter sumatur in Eucharistia. Ita loquitur Calvinus 4. instit. cap. 17. §. 32. ubi habet hæc verba: *In sacra sua cena jubet me Christus sub symbolis panis & vini corpus ac sanguinem suum sumere; non dubito quin & Christus verè porrigat, & ego recipiam.* Et §. 33. Falso (inquit) jactant, quia docemus spirituale esse manducationem, non esse veram & realem. Similia habentur art. 17. Calvinianæ confessionis, ubi sic dicitur: *Præsentiam veram realem Christi Domini confitemur, At illam quam fides nobis offert, non autem quam excogitata docet transubstantiatio.*

Verum hæc responsio, seu potius elusio & fraus hæreticorū, multipliciter confutari potest,

Aa 3

Pri-

Primo quidem ex doctrina ipsorum Calvinistarum illi enim asserunt fideles veteris testamenti manducasse corpus Christi, eodem specifico modo, quo volunt nos illud in Eucharistia manducare. Sic interpretantur Apostolum 1. ad Corinth. 10. asserentem fideles veteris testamenti eandem escam manducasse, & eundem potum bibisse, id est (inquiunt) eandem quam nos nunc manducamus ac bibimus: Atqui certum est fideles veteris testamenti, non potuisse realiter uniri corpori Christi, cum illud nondum existeret, & omnis unio realis inter duo extrema, utraque realiter existere postulet: Ergo manducatio, & unio cum Christi corpore, quam Calvinistae in Eucharistia habere dicunt, non potest dici realis.

57. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio: Res futuras & nondum existentes non possumus attingere, nisi apprehensione mentis intentionali: Ergo fideles veteris testamenti, non nisi apprehensione mentis attingere poterant corpus Christi nondum existens: Ergo illa unio cum Christi corpore quæ erat in veteri testamento, realis non erat: At ex Hæreticis nostra unio cum Christi corpore in Eucharistia, & nostra manducatio, est eadem specificè ac ea quæ fuit fidelium in veteri testamento: Ergo realis dici nequit.

58. Secundò, Hæretici asserunt manducationem Christi in Eucharistia, seu unionem cum Christi corpore quæ fit in Eucharistia, non in ea sola fieri, sed factam esse etiam in Baptismo & confirmari in acceptione per fidem Evangelii, Christum nobis annuntiantis. Ita habetur in Catechismo Calvinistarum Dominica 1. ubi Minister interrogat: *Hæc communio fit ne tantum in cæna?* Et puer respondet: *Nequaquam, habetur enim per Evangelii prædicationem.* Subjungit Minister: *Quid ergo amplius habemus in cæna?* Respondet puer: *Communio nostra cum Christo, amplius in ea confirmatur.* Eadem docet Calvinus 4. instit. cap. 17. ubi aperte proficitur, unionem cum Christi corpore quæ fit in Eucharistia, non differre specificè & substantialiter, ab ea quæ fit in Baptismo, vel in Evangelii acceptione per fidem. At unio cum Christo quæ fit in Evangelii acceptione, non potest dici realis, est enim unio fidei, quæ est quidem realis operatio animæ, sed non unio realis cum Christi corpore; siquidem unio mentalis cogitationis vel affectûs, fertur in objecta toto cælo à nobis remota, sæpe nondum existentia, & fortè nunquam futura; unio verò cum re non existente, non est realis; unio quippe realis & actualis, utriusque extremi existentiam præsupponit: unde in Christum nondum existentem credebant Patriarchæ antiquæ legis, ei tamen actu & realiter non uniebantur; & nos credimus futura, ut resurrectionem mortuorum, & vitam æternam, & tamen illis objectis realiter non unimur; nec ea realiter possidemus: Ergo unio Calvinistarum per fidem cum Christi corpore in Eucharistia, realis unio cum Christo dici nequit: per unionem enim fidei, objecto fidei realiter non unimur.

59. Tertiò, SS. Patres suprà art. 4. relati, asserunt quòd per Eucharistiæ perceptionem Christus verè nobis communicetur, & non per fidem tantum, sed etiam re ipsa nobis unitur; talemque unionem similem esse asserunt illi, quæ una cera liquefacta, alteri similiter liquefactæ unitur, & quæ fermentum farinæ cui injectur commisce-

A tur: Ergo censent unionem quam habemus cum Christo in Eucharistia, non dici realem, sed quòd fiat per fidem, ut docent Calvinistæ, isti, mediantibus speciebus Eucharistiæ, in hominem & viscera nostra, per veram & realem manducationem descendat. Unde Cyrillus Hierosolymitanus Catech. 4. *Sub specie panis datur tibi corpus, & sub specie vini datur tibi sanguis.* Christophori suamus, id est Christum ferentem, & corpus & sanguinem in membra nostra recipimus. Similiter etiam Nyssen orat. Catech. cap. 1. *Cum nihil (inquit) possit esse intra corpus nostrum, nisi per escam & potionem misceatur visceribus nostris, Christus carnem suam manducandam nobis dedit, & sit in visceribus.*

B Demum SS. Patres apertè docent, fieri transubstantiationem panis & vini, in corpus & sanguinem Christi, per verba consecrationis: Ergo fallum est quòd dicunt Calvinistæ in suo Catechismo, nimirum præsentiam veram & realem Christi Domini in Eucharistia, eam esse quam des offert, non autem quam excogitata docet transubstantiatio. Consequentia patet, Antecedens verò testimoniis SS. Patrum suadet. In primis enim Ambrosius libro 4. de sacramentis cap. 1. sic ait: *Tu forte dicis meus panis est istic, sed panis iste panis est ante verba sacramentorum, non accipitur consecratio. de pane fit caro Christi.* Et rursum cap. 2. *Antequam consecraretur panis esset, ubi autem verba Christi accesserunt, corpus est Christi.* Denique autè dicitur: *Accipite & edite ex eo omnes.* Hoc est corpus meum. Et ante verba Christi, calix est vini & aquæ: nunc ubi verba Christi operata fuerint, hic sanguis dicitur qui plebem redemit. Et libro de mysteriis cætiandis cap. 9. *Quantis (inquit) nimis exemplis probemus non hoc esse quòd natura formatur, sed quòd benedictio consecravit; majoremque esse vim benedictionis, quam naturæ, quia benedictione etiam natura ipsa mutatur: Virgam tenebat Moyses, præcivit, & facta est serpens. Postea narrat multa alia miracula Moysis, Eliæ, & Elizei, tandemque licet concludit: *Quòd si tantum valuit humana benedictio naturam converteret, quid dicimus de ipsa consecratione divina, ubi verba ipsa Domini Salvatoris operantur? Nam sacramentum istud quòd accipis, Christi corpus conficitur. Quòd si tantum valuit sermo Eliæ, ut ignem de cælo deponeret, non valeret Christi sermo, ut species muret elementorum?* De totius mundi scriptis legitis: *Quia ipse dixit, & facta sunt; ipse mandavit, & creata sunt.* Sermo ergo Christi, qui potuit ex nihilo facere quòd non erat, non potest ea que sunt in id mutare quòd non erant? Non cum murescit novæ rebus dare, quam mutare naturas. Ubi tam apertè loquitur de transubstantiatione, seu mutatione panis in corpus Christi, ut inima impudentia sit id negare, vel revocare in dubium.*

E Non minùs clarè docet illam Cyprianus, vel Author sermonis de cæna Domini, quem antiquum aliquem & doctissimum Patrem fuisse, dicentur Hæretici: sic enim sermone illo dicitur: *Panis iste quem Dominus Discipulus pertraxit, non effugie sed naturâ mutatus, omnipotentia verbi factus est caro.* Item Cyrillus Hierosolymitanus catechesi 4. mytagogicè apertè pertransubstantiationem panis in corpus Christi, & solis species panis remanere post eam transubstantiationem asserit. Ejus verba sunt: *Christus aquam aliquando mutavit in vinum, quòd est sanguis propinquum, in Cana Galilee, solâ voluntate, &*

non erit dignus cui credamus, quod vinum in sanguinem
transmutatur. Quare omni cum certitudine corpus &
sanguinem Christi sumamus: nam sub specie panis da-
tur tibi corpus, & sub specie vini datur sanguis. Simi-
lia docet Nyssen orat. catechet. cap. 37. ubi sic
ait: Recte ergo nunc quoque Dei verbo sanctificatum
panem in Dei Verbi corpus credo transmutari. Et pau-
lo post: Hoc autem dat virtute benedictionis, in illud
transsementatâ eorum quæ apparent naturâ. Da-
masceus etiam 4. libro de fide cap. 14. transub-
stantiationem clarissime docet, his verbis: Panis,
vinumque, & aqua per invocationem & adventum
spiritus sancti, supernaturaliter transmutatur in cor-
pus & sanguinem Christi. Theophilactus quoque
in caput. Joannis illam aperte tradit, dicens:
Transformatur arcane verbis panis ille per mysticam
benedictionem, & accessionem sancti Spiritus, in carne
Domini. Denique Eusebius Emisenus, vel potius
Eucherius Lugdunensis, homil. 5. de Paschate,
aliquantô post initium, hæc habet: Invisibilia Sa-
cerdos visibiles creaturas in substantiam corporis &
sanguinis sui, verbo suo, secretâ potestate, convertit. Et
in fine, Ut tibi novum & impossibile non debeat vide-
ri, quod in Christi substantiam, terrena & mortalia
commutentur. Addit ibidem: Quando benedicenda
verba celestibus creatura sacris altaribus imponuntur,
antequam invocatione summi Numinis conferentur,
substantia illis est panis & vinum: post verba autem Chri-
sti, corpus & sanguis est Christi. Quid mirum autem,
si hæc quoque verbo creare potuit, possit creata convertere?
Imo jam minoris videtur esse miraculi, si id quod ex
nihilò agnoscitur condidisse, jam conditum in melius
valeat commutare. Require quid ei potest esse diffi-
cile, cui facile fuit visibilia & invisibilia voluntatis im-
perio suscitare. Quo nihil clarius & expressius pro
transubstantiatione dici potest. Unde pater
mentiri Calvinum, cum libro 4. instit. cap. 17. §.
14. asserit illam non ita pridem excogitatum esse,
& primis illis sæculis quibus prior adhuc vige-
bat religionis doctrina, fuisse ignoratam. Nam
Patres quos citavimus, antiquissimi sunt, & plu-
res ex illis tertio & quarto sæculo floruerunt. Tur-
pius adhuc erravit Lutherus, cum in libro de
captivitate Babylonis cap. 1. dixit transubstan-
tiationem esse inventum S. Thomæ, & opinio-
nem Thomistarum, eamque fuisse approbatam
à Papâ cap. Firmiter. Siquidem S. Thomas
nondum natus erat, cum editum fuit caput il-
lud, & Concilium Lateranense celebratum.
Constat enim illud Concilium anno 1215. fuisse
celebratum, sanctum verò Thomam natum
postea anno 1224.

ARTICULUS X.

*Hæreticorum testimonii, Calvini hæresis
refellitur.*

Cum Novatianus cap. 18. de Trinit. rectè di-
xerit, firmum esse genus probationis quod ab Ad-
versariis sumitur, ut veritas etiam ab ipsis inimicis ve-
ritatis probetur: placet hic referre quædam hære-
ticorum testimonia, quibus Catholica veritas de
reali Christi præsentia in Eucharistia confirma-
ri potest.

61. In primis ergo Lutherus, quem ipsi etiam
Calvinista, virum Sanctum, & à Deo ad refor-
mandam Ecclesiam electum, agnoscunt, tam-
clare & aperte realem corporis & sanguinis
Christi sub speciebus Eucharisticis præsentiam

A docet, ut de hoc nullus dubitationi locus super-
sit. Nam in Epistola ad Argentinenses hæc scri-
bit: Vellem quod posset mihi aliquis persuadere, nihil
esse in Eucharistia, præter panem & vinum, magno ille
beneficio me devinceret; jam sæpe gravibus curis in hæc
materia defudavi: verum ego me captum video, nulla
elabendi via relicta est, textus Evangelii nimis est aper-
tus. Et in sermone de Eucharistia tomo 7. accitet
in Sacramentarios invehitur, eò quod realem
corporis Christi in Eucharistia præsentiam ne-
gent: Satanæ (inquit) haud dubie author est eis hu-
jus sacramenti Eucharistia labefaciendi ac everendi;
contendens plane, epoto ovo, nobis tantum relinquere
putamina: hoc est, Christi corpus & sanguinem è pane
& vino tollere, ut præter simplicem panem à pistore con-
fectum, nihil reliquum remaneat. Item in Apologia
de cœna Domini hæc habet: Rogamus Sacramen-
tarios ne petant à nobis ut illum textum probemus (Hoc
est corpus meum) possunt enim ea de re consulere
pueros vix septem annos natos, qui in scholis istorum
verborum syllabas colligere discunt; siquidem Biblia
Græca, Hebræica, Latina, & Germanica extant, aut
hoc ipsi agant; ostendant Biblias in quibus scriptum est,
Hoc est corpus mei signum. Quod si non possunt
præstare, imponant aliquantisper suo conscientium, &
imperent stylo suo quietem, donec ejusmodi Biblia in
medium afferant. Et rursus ibidem in eds stylium
acuens, subdit: Doctor Carlostadius, ex his sacrosan-
ctis vocabulis, Hoc est corpus meum, misere distor-
quet pronomen, Hoc. Zuinglius autem verbum sub-
stantivum, Est, macerat. Oecolampadius nomen, Cor-
pus, torturæ subicit. Alii totum textum excarnifcant,
& invertunt vocabulum, Hoc, ex primo in postero-
rem locum deturbantes, & dicunt: Accipite, com-
edite, corpus meum quod pro vobis datur, est
Hoc. Alii dimidiam partem textus crucifigunt, &
vocem, Hoc, in medium collocant, & inquirunt: Accipi-
te, comedite, quod pro vobis datur, Hoc est cor-
pus meum. Alii sic obruncant, Hoc est corpus
meum ad mei commemorationem: Id est, corpus
meum hic non debet adesse reipsa, sed tantum comme-
moratio mei corporis, ut textus sonet. Accipite, comedi-
te, hoc est corporis mei commemoratione quod pro vobis
datur. Demum in libro de abroganda missa, lon-
gam ait se habuisse disputationem cum Damone,
qui sophysticis argumentis contendebat, Chri-
stum non adesse sub sacris speciebus, à quo tamē,
ut ipse ibidem testatur, convinci non potuit.

Potest etiam in confirmationem Catholicæ
veritatis adduci quod ex Zuinglio refert Bellar-
minus libro 3. de Eucharistia capite 8. ubi ait
quod tantus de reali Christi in Eucharistia præ-
sentia erat in orbe terrarum consensus, an-
tequam Carlostadius & Zuinglius apparere cœ-
pissent, ut Zuinglius scribat in commentariis
de vera & falsa religione, cap. de Eucharistia, se
valde occultè initio egisse, & cum patricis ami-
cis contulisse negotium istud novi dogmatis
proponendi: metuebat enim ne omnes offende-
ret, cum nullum omnino sciret esse ejus senten-
tiæ, quam ipse invehere in Ecclesiam cogitabat.
Unde idem Zuinglius ibidem pag. 214. edit, Ti-
guri. ait Augustinum non ausum fuisse palam
proferri corpus Christi esse tantum figurativè
in Eucharistia, quia tunc temporis invaluerat
opinio de reali corporis & sanguinis ejus præ-
sentia in hoc sacramento: Facile (inquit) ad-
ducimur, Augustinum præ aliis acuto perspicacique
ingenio virum, sua tempestate non fuisse ausum di-
sertè veritatem proloqui, quæ jam casum magna parte
dede-